

Změna návrhu na zahájení řízení

Nároků z odpovědnosti za vady se nelze domáhat z titulu odpovědnosti za škodu a naopak, odlišujícím kritériem je povaha újmy. V případě újmy spočívající ve vadnosti poskytnutého předmětu sjednaného plnění se uplatní odpovědnost za vady. V případě újmy vzniklé následkem vadně poskytnutého plnění se uplatní odpovědnost za škodu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 23 Cdo 571/2021-1286 ze dne 30.9.2021)

Nejvyšší soud rozhodl ve věci žalobce statutárního města Ostravy, Městského obvodu Ostrava - Jih, se sídlem v O., zastoupené Mgr. R.K., advokátem se sídlem v B., proti žalované Skanska a. s., se sídlem v P., zastoupené JUDr. P.D., Ph.D., LL.M., advokátem se sídlem v P., o zaplacení částky 34 194 822,42 Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 44 C 280/2015, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 7. 10. 2020, č. j. 23 Co 145, 226, 227/2020-1215, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 7. 10. 2020, č. j. 23 Co 145, 226, 227/2020-1215, se ve výroku I. v části věty před středníkem, co do částky 12 296 222,38 Kč spolu s 8,05% úrokem z prodlení ročně z této částky za dobu od 2. 4. 2015 do zaplacení, a ve výroku III. a IV. ruší a věc se v tomto rozsahu vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení. Ve zbývajícím rozsahu se dovolání odmítá.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce se žalobou doručenou soudu dne 31. 3. 2014 domáhal, aby žalované byla uložena povinnost zaplatit žalobci částku 12 738 764,88 Kč s příslušenstvím představující a) slevu z ceny díla ve výši 442 542,50 Kč a b) náhradu další škody ve výši 12 296 222,38 Kč (vždy s odpovídajícím příslušenstvím). Tvrdil, že dílo [kryté sportoviště v Ostravě-Dubině (dále také jen „sportovní hala“)] bylo žalovanou zhotoveno vadně. Namísto projektované strusky vysokopecní granulace s frakcí 0-63 mm byla k zásypu použita struska ocelárenská. „Důsledkem vadně provedeného díla je tak jednoznačně vzdouvající se podlaha v objektu, jež vyvolává havarijní, neúžitelný stav objektu.“ Výše slevy z ceny díla představuje rozdíl v cenách projektované a použité strusky, zatímco při stanovení výše náhrady škody vychází žalobce z nákladů, které bude zapotřebí vynaložit na uvedení věci do původního stavu. Za tím účelem „nechal vyhotovit v lednu 2014 projektovou dokumentaci k opravě podlah v objektu společností OSA projekt s.r.o., (dále také jen „projektová dokumentace“), jejíž „součástí je rozpočet, který stanovuje celkem částku na opravu podlah v objektu Kryté sportoviště Ostrava-Dubina ve výši 12 296 222,38 Kč, kterou bude nutné investovat k opravě objektu“.

2. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 11. 4. 2018, č. j. 23 Co 17/2018-626, mezitímní rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 11. 10. 2017, č. j. 44 C 280/2015-583, kterým byla shledána žaloba v základu obou nároků důvodná, v rozsahu nároku a) potvrdil, v rozsahu nároku b) zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Odvolací soud opíraje se o závěr zformulovaný dovolacím soudem v rozsudku ze dne 30. 3. 2016, sp. zn. 32 Cdo 4980/2014, který je veřejnosti dostupný - stejně jako dále citovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu - na <http://www.nsoud.cz>, ohledně výše skutečné škody uzavřel, že je nezbytné „vycházet z rozdílu

mezi hodnotou, jakou by měla předmětná stavba v současnosti, a to bez poškození vzniklých v důsledku předmětné vady (spočívající v záměně strusky) a hodnotou, kterou má předmětná stavba v současné době s takovým poškozením ve skutečnosti“. Náhrada škody bude představována kladným rozdílem mezi takto stanovenou skutečnou škodou a nárokem na slevu (viz bod 16 in fine rozsudku odvolacího soudu).

3. Podáním ze dne 8. 11. 2019 žalobce rozšířil žalobní návrh v případě nároku a) o částku 56 645,44 Kč, na základě tohoto právního důvodu se domáhal částky 499 187,94 Kč, a v případě nároku b) o částku 21 399 412,10 Kč, na základě tohoto právního důvodu se domáhal částky 33 695 634,48 Kč; celkem se domáhal částky 34 194 822,42 Kč s příslušenstvím. Uvedl, že „výše náhrady škody by měla být v tomto soudním řízení dle rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. dubna 2018, č. j. 23 Co 17/2018-626, určena jako rozdíl mezi hodnotou, jakou by měla předmětná stavba v současnosti, (a) to bez poškození vzniklých v důsledku předmětné vady (spočívající v záměně strusky) a hodnotou, kterou má předmětná stavba v současné době s takovým poškozením ve skutečnosti. Žalobci přitom za daných okolností může svědčit právo na náhradu škody v určité výši pouze v případě, pokud bude mít rozdíl mezi výší skutečné škody a nárokem na slevu kladnou hodnotu, a to právě ve výši této kladné hodnoty.“ Při stanovení konkrétních částek a způsobu, jak k nim dospěl, se opřel o znalecký posudek prof. D. K. č. 62/2018 ze dne 15. 3. 2019 (dále jen „znalecký posudek“).

4. Obvodní soud pro Prahu 4 rozsudkem ze dne 16. 2. 2019, č. j. 44 C 280/2015-1105, uložil žalované povinnost zaplatit žalobci částku 34 194 822,42 Kč spolu s úrokem z prodlení ve výši zákonné sazby z částky 12 738 764,88 Kč za dobu od 2. 4. 2015 do zaplacení (výrok I.), jinak žalobu co do zbylého rozsahu požadovaného příslušenství zamítl (výrok II.) a rozhodl o náhradě nákladů jak mezi účastníky, tak vůči státu (výrok III. a IV.).

5. K odvolání žalované Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 7. 10. 2020, č. j. 23 Co 145, 226, 227/2020-1215, výrokem I. změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o věci samé tak, že žalobu, aby žalovaná byla povinna zaplatit žalobci částku 33 752 279,92 Kč spolu s úrokem z prodlení ve výši zákonné sazby z částky 12 296 222,38 Kč za dobu od 2. 4. 2015 do zaplacení, zamítl; jinak rozsudek v tomto výroku potvrdil. Výrokem II. uložil žalované povinnost doplatit soudní poplatek a výrokem III. a IV. rozhodl o nákladech řízení.

6. Odvolací soud posoudil podání z 8. 11. 2019 jako změnu žaloby, a to nejen jde-li o její rozšíření o částku 56 645,44 Kč v případě nároku a) a o částku 21 399 412,10 Kč v případě nároku b), nýbrž i jako změnu skutkového základu (celého) nároku b). Uvedl, že původně „žalobce požadoval náhradu škody spočívající v předpokládaných výdajích na opravu vytykávaných vad, nyní spatřuje (odlišnou) škodu ve snížení hodnoty vadné stavby.“ Přiznat nárok a) v rozsahu rozšíření a nárok b) zcela – který se „jeví...spíše nárokem na (další) slevu z ceny díla, neboť jde vskutku o kompenzaci hodnoty samotného díla dotčeného vytykanou vadou“ –, nemohl, protože práva, kterých se žalobce v tomto rozsahu domáhal, byla (vzhledem k tomu, že hmotněprávní účinky změněné žaloby nastávají dnem, kdy je soudu změna žaloby doručena) promlčena a žalovaná vznesla námitku promlčení; vzhledem k datu předání díla (16. 1. 2006) objektivní promlčecí doba marně uplynula 16. 1. 2016. K nároku b), co do původně žalované částky 12 296 222,38 Kč, dodal, že i kdyby skutkový základ žaloby nebyl v tomto rozsahu změněn, nároku by nebylo možno vyhovět, protože následná škoda v tomto rozsahu ještě nevznikla. „Za škodu totiž v daném případě lze skutečně považovat toliko skutečně vynaložené náklady (§ 380 obch. zák.) a nikoli náklady prozatím pouze předpokládané.“

II. Dovolání a vyjádření k němu

7. Proti rozsudku odvolacího soudu, a to výroku I., pokud jím byl rozsudek soudu prvního stupně změněn tak, že žaloba byla co do částky 33 752 279,52 Kč s příslušenstvím zamítnuta, a výroku III. a IV., podal žalobce dovolání.

8. Přípustnost dovolání dovolatel spatřuje v tom, že odvolací soud se při řešení právní otázky č. 1, zda podáním z 8. 11. 2019 žalobce změnil skutkový základ předmětu sporu, a otázky č. 2, zda žalobci mohla vzniknout škoda, aniž by vynaložil prostředky „na opravu vad díla“, odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, potažmo náleзовé judikatury Ústavního soudu. Ustálenou rozhodovací praxi představují v případě otázky č. 1 rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1934/2001, ze dne 11. 4. 2006, sp. zn. 21 Cdo 1586/2005, a ze dne 18. 9. 2019, sp. zn. 32 Cdo 2083/2019, a nálezy Ústavního soudu ze dne 16. 5. 2017, sp. zn. II. ÚS 2622/16, ze dne 6. 6. 2017, sp. zn. I. ÚS 980/17, a ze dne 27. 3. 2018, sp. zn. III. ÚS 2551/16, jež jsou veřejnosti dostupné – stejně jako dále citovaná rozhodnutí Ústavního soudu – na <https://nalus.usoud.cz>, v případě otázky č. 2 stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 18. 11. 1970, sp. zn. Cpj 87/70, a rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 1988, sp. zn. 1 Cz 82/88, ze dne 28. 2. 2007, sp. zn. 25 Cdo 1160/2005, ze dne 23. 9. 2008, sp. zn. 25 Cdo 977/2007, ze dne 28. 2. 2017, sp. zn. 25 Cdo 3019/2015, ze dne 7. 6. 2017, sp. zn. 23 Cdo 4471/2016, a nález Ústavního soudu ze dne 20. 11. 2000, sp. zn. IV. ÚS 548/99. Dovolatel argumentuje, že v dosavadním průběhu celého řízení tvrdí vznik škody ze stejného skutku a neodchýlil se od něj a ani od uplatněných nároků na slevu a náhradu škody. Změnil pouze výši uplatněných nároků, a to pro změnu ceny prací a „progresi vad“, ke kterým v mezidobí došlo. Vyšel ze znaleckého posudku, který byl za tímto účelem vypracován dle názoru odvolacího soudu. Skutečnost, že náklady na opravu doposud nebyly vynaloženy, je nerozhodná.

9. Právní otázku č. 3, zda došlo k promlčení a) nároku na slevu z ceny díla ve výši 56 645,44 Kč a b) nároku na náhradu škody ve výši 21 399 412,10 Kč, o něž byla žaloba rozšířena až 8. 11. 2019, považuje dovolatel za dosud neřešenou. Má za to, že tvoří-li nárok nedělitelný celek, začne promlčecí doba běžet, až se poškozený dozví o celé škodě. Tvrdí, že o škodě v celém rozsahu se dozvěděl až ze znaleckého posudku ze dne 4. 11. 2019. Prosazuje názor, že je-li výše škody vázána na znalecký posudek, který ji objektivizuje, nemůže být k jeho tíži, že soudní řízení k okamžiku objektivizace trvá nepřiměřenou dobu. Bylo by v rozporu s dobrými mravy chránit žalovanou, která úmyslně škodu způsobila a zatajila to.

10. Dovolatel navrhuje, aby rozsudek odvolacího soudu byl v napadené části změněn tak, že přisuzující rozsudek soudu prvního stupně se v tomto rozsahu potvrzuje.

11. Žalovaná má předně dovolání za nepřípustné, neboť žalobce dovoláním jednak napadá skutkovou rovinu rozsudku odvolacího soudu, jednak pokládá otázku – jde o otázku č. 2 – na níž rozsudek odvolacího soudu nezávisí. In eventum má žalovaná dovolání za nedůvodné. Ztotožňuje se se závěrem odvolacího soudu (ostatně se jedná o závěr, který prosazovala), že podáním ze dne 8. 11. 2019 žalobce změnil skutkový základ věci, protože namísto původně žalobou uplatněné náhrady nákladů vymezených v projektové dokumentaci nově požadoval částku představující rozdíl mezi hodnotou sportovní haly ke dni 8. 11. 2019 a hodnotou, kterou by sportovní hala měla, byla-li by do jejích základů použita výlučně vysokopecní struska. Žalovaná navrhuje, aby dovolání bylo odmítnuto, případně zamítnuto.

III. Přípustnost dovolání

12. Nejvyšší soud jako soud dovolací [§ 10a zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“)], po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení), zastoupeným advokátem a ve lhůtě uvedené v § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou, zda je dovolání přípustné.

13. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené

rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně, anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

14. Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi vysvětlil, že dovolání není přípustné podle § 237 o. s. ř., jestliže dovolatel jako důvod jeho přípustnosti předestírá dovolacímu soudu k řešení otázku hmotného nebo procesního práva, na níž rozhodnutí odvolacího soudu nezávisí (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 7. 2013, sen. zn. 29 NSČR 53/2013, a shodně např. usnesení ze dne 26. 9. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2376/2013), což se v poměrech posuzované věci týká otázky č. 2.

15. Pokud se odvolací soud vyjádřil k absenci škody, neboť prostředky na odstranění dalších škod nebyly dosud žalobcem vynaloženy (blíže k tomu viz bod 25 in fine napadeného rozsudku), učinil tak pouze hypoteticky, pro případ, který nenastal [z něhož napadený rozsudek nevychází, což z povahy věci zároveň vylučuje úvahu, že by se mohlo jednat o situaci, kdy napadený rozsudek spočívá na posouzení více právních otázek (rovnocenných právních důvodů), z nichž každé samo o sobě vede k zamítnutí žaloby (k tomu srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2005, sp. zn. 29 Odo 663/2003, uveřejněné pod č. 48/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo usnesení ze dne 30. 4. 2014, sp. zn. 32 Cdo 3986/2013, a ze dne 24. 9. 2014, sp. zn. 32 Cdo 1254/2014)]. Protože odvolací soud dospěl k závěru, že podáním z 8. 11. 2019 žalobce změnil skutkový základ věci, není otázka absence škody pro napadený rozsudek určující.

16. Přípustnost dovolání nezakládá ani otázka č. 3; o otázku dosud v rozhodovací praxi dovolacího soudu neřešenou se nejedná.

17. Z rekapitulace dosavadního řízení vyplývá, že ohledně nároku a) v částce 56 645,44 Kč a nároku b) v částce 21 399 412,10 Kč požaduje žalobce na základě podání ze dne 8. 11. 2019 více, než uplatňoval v žalobě. Není tedy pochyb, že v uvedeném rozsahu se jedná o změnu žaloby (§ 95 odst. 1 o. s. ř.) spočívající v rozšíření žalobního návrhu.

18. Rozhodovací praxe dovolacího soudu je ustálena v závěru, že hmotněprávní účinky změněné žaloby nastávají dnem, kdy je změna žaloby doručena soudu (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2010, sp. zn. 33 Cdo 3236/2008, ze dne 13. 6. 2012, sp. zn. 26 Cdo 2955/2011, a ze dne 29. 8. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2614/2011). V posuzované věci se tak stalo dne 8. 11. 2019.

19. Ustanovení § 393 odst. 2 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku, účinného do 31. 12. 2013 (dále jen „obch. zák.“), je speciálním ustanovením, které upravuje běh promlčecí lhůty v případě práv z odpovědnosti za vady (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2007, sp. zn. 32 Odo 1616/2005) a spojuje počátek běhu (subjektivní) čtyřleté promlčecí doby (§ 397 obch. zák.) se dnem předání věci oprávněnému nebo osobě jím určené nebo se dnem, kdy byla porušena povinnost věc převzít a nikoliv s okamžikem, kdy byla výše slevy v soudním řízení „objektivizována“. Odvolací soud se neodchýlil od citované judikatury, dovodil-li, že uplatněné právo žalobce na slevu z ceny díla, tj. nárok a) ohledně částky 56 645,44 Kč, po více než pěti letech od podání žaloby (jíž rozhodná skutečnost nutně předcházela), tedy zcela zjevně po uplynutí subjektivní promlčecí lhůty, je promlčeno.

20. Podle § 398 obch. zák. u práva na náhradu škody běží promlčecí doba ode dne, kdy se poškozený dozvěděl nebo mohl dozvědět o škodě a o tom, kdo je povinen k její náhradě; končí však nejpozději uplynutím 10 let ode dne, kdy došlo k porušení povinnosti.

21. Nejvyšší soud v rámci své rozhodovací činnosti opakovaně uzavřel, že z hlediska běhu desetileté (objektivní) promlčecí doby je rozhodný okamžik porušení povinnosti, která vedla ke vzniku škody (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2009, sp. zn. 32 Cdo 24/2008, usnesení

Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2010, sp. zn. 23 Cdo 5393/2007, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 3. 2013, sp. zn. 23 Cdo 1426/2011), a nevidí důvod, aby tato právní otázka byla posouzena jinak; ostatně ani žalobce nezakládá přípustnost dovolání na tom, aby dovolacím soudem vyřešená právní otázka byla posouzena jinak.

22. Protiprávnost jako jeden z předpokladů odpovědnosti za škodu zde spočívá v porušení povinnosti žalované jako zhotovitelky provést dílo bez vad (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 23 Cdo 4379/2008). Dílo, které je vadné, nelze totiž ve smyslu § 554 odst. 1 obch. zák. považovat za dílo provedené, a to ani tehdy, když je objednatel převezme. Z hlediska počátku běhu objektivní promlčecí doby je rozhodné datum 16. 1. 2006. Desetiletá promlčecí doba uběhla 16. 1. 2016, a proto se odvolací soud neodchýlil od citované judikatury, když dovodil (byť v rámci jím přijatého závěru jen pro úplnost), že také nárok b) ohledně částky 21 399 412,10 Kč je promlčen.

23. Pro posouzení přípustnosti otázky č. 3 v případě nároku b) ohledně částky 21 399 412,10 Kč je nerozhodné, že odvolací soud vycházel z toho, že žalobce podáním z 8. 11. 2019 změnil skutkový základ celého nároku b).

24. Dlouhodobě je rozhodovací praxe dovolacího soudu ustálena v závěru, že uplatní-li účastník námitku promlčení, nemůže soud promlčené právo přiznat. Žalobu v takovém případě zamítne, aniž by zkoumal, zda žalobou uplatněné právo existuje či nikoliv (srov. Již rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu SSR ze dne 17. 3. 1972, sp. zn. 2 Cz 7/72, uveřejněné pod č. 69/1972 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, stanovisko bývalého Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 26. 4. 1983, sp. zn. Sc 2/83, uveřejněné tamtéž pod č. 29/1983, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 6. 2005, sp. zn. 25 Cdo 2268/2004, uveřejněný v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, C. H. Beck, pod číslem C 3446). V rozsudku ze dne 21. 8. 2003, sp. zn. 29 Odo 162/2003, uveřejněném pod č. 13/2005 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, Nejvyšší soud vyložil, že otázku, zda námitka promlčení byla žalovaným uplatněna důvodně, soud zkoumá ve vztahu k žalobním tvrzením (k žalobcem uváděným skutkovým okolnostem případu), případně ve vazbě na zjištěný skutkový stav věci.

25. Zásada hospodárnosti řízení řešení otázky zachování identity skutku ohledně nároku b) v částce 21 399 412,10 Kč upozaduje, neboť vzhledem k judikatuře uvedené v bodě 21 rozsudku by i tak platilo, že ohledně této částky by nastoupení hmotněprávních účinků přicházelo v úvahu až od doručení změny žaloby (8. 11. 2019), tedy poté, co marně uběhla objektivní promlčecí doba.

26. Protože žalovaná v řízení uplatnila námitku promlčení, nelze žalobci poskytnout ochranu jak v případě nároku a) ohledně částky 56 645,44 Kč, tak nároku b) ohledně částky 21 399 412,10 Kč, a v tomto rozsahu mu žalované částky přiznat. Dovoláním napadený rozsudek je v tomto rozsahu souladný s judikaturou Nejvyššího soudu.

27. Dovolání není v této části přípustné, a proto bylo jak v případě nároku a) ohledně částky 56 645,44 Kč, tak v případě nároku b) ohledně částky 21 399 412,10 Kč podle § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítnuto.

28. Dovolání je však přípustné v případě otázky č. 1, protože při jejím řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu uvedené níže.

IV. Důvodnost dovolání

29. Podle § 95 odst. 1 věta první o. s. ř. žalobce (navrhovatel) může za řízení se souhlasem soudu měnit návrh na zahájení řízení.

30. Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 31. 8. 2001, sp. zn. 21 Cdo 2502/2000, uveřejněném pod č. 21/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, uvedl, že o změnu žaloby (§ 95 o. s. ř.) jde nejen tehdy, domáhá-li se žalobce něčeho jiného než v původní žalobě, nebo požaduje-li na základě stejného skutkového základu více, než požadoval v původní žalobě, ale rovněž v případě, pokud žalobce i nadále požaduje stejné plnění (stejně kvality a stejného rozsahu), ale na základě jiného skutkového stavu (skutkového základu věci), než jak ho vylíčil v původní žalobě.
31. Podstata otázky č. 1 spočívá v tom, zda (i v rozsahu původně žalobou uplatněné částky 12 296 222,38 Kč s příslušenstvím) totožnost skutku (skutkového děje) zůstala poté, co bylo soudu doručeno podání ze dne 8. 11. 2019, zachována, nebo ne, což by znamenalo, že žalobce tímto podáním změnil žalobu ohledně celého nároku b), včetně částky 12 296 222,38 Kč s příslušenstvím, a to na základě změny skutkového základu věci.
32. Podstatu skutku (skutkového děje) lze přitom spatřovat především v jednání (a to ve všech jeho jevových formách) a v následku, který jím byl způsoben; následek je pro určení skutku podstatný proto, že umožňuje z projevů vůle jednajících osob vymezit ty, které tvoří skutek (např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 1998, sp. zn. 2 Odon 154/97, uveřejněné v časopise Soudní judikatura, sešit č. 17, ročník 1998, pod č. 119).
33. Jde-li o jednání, to žalobce vymezil tak, že při výstavbě sportovní haly žalovanou, jako zhotovitelkou, byla k zásypu namísto projektované strusky vysokopecní granulace s frakcí 0-63 mm použita struska ocelárenská, která má jiné vlastnosti.
34. Protože porušení povinnosti splnit řádně závazek je předpokladem odpovědnosti za vady i odpovědnosti za škodu (např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2010, sp. zn. 33 Cdo 1508/2008, nebo usnesení ze dne 30. 10. 2014, sp. zn. 33 Cdo 2301/2014, ze dne 27. 11. 2018, sp. zn. 23 Cdo 4255/2017, a ze dne 17. 10. 2019, sp. zn. 25 Cdo 2143/2019), oba dva právní důvody – bez dalšího – na základě takto vylíčeného jednání (k tomu, aby z vylíčené podstaty skutku vyplýval právní poměr, o který svůj nárok žalobce opírá, srov. např. již zmíněné usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 1998, sp. zn. 2 Odon 154/97, nebo dále jeho rozsudky ze dne 20. 5. 2004, sp. zn. 32 Odo 722/2003, a ze dne 1. 10. 2008, sp. zn. 32 Odo 1414/2006) přicházely v úvahu, byť tyto právní instituty mají jiný účel, jsou založeny na rozdílných zásadách a (dalších) předpokladech vzniku odpovědnosti, což nutně předpokládá i jinak vymezený skutek.
35. Protože odlišení práv z odpovědnosti za vady a odpovědnosti za škodu je podstatné nejen pro právní kvalifikaci skutku, nýbrž představuje předpoklad pro vyřešení otázky č. 1, uvádí k tomu dovolací soud, že se odlišením práv z odpovědnosti za vady a odpovědnosti za škodu zabýval opakovaně. Z jeho ustálené rozhodovací praxe vyplývá, že nároků z odpovědnosti za vady se nelze domáhat z titulu odpovědnosti za škodu a naopak, a že odlišujícím kritériem je povaha újmy (ve smyslu ztráty utrpěné v majetkové sféře používá judikatura dovolacího soudu tento termín v daném kontextu i pro poměry právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 - viz např. rozsudek ze dne 24. 4. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1618/2001). V případě újmy spočívající ve vadnosti poskytnutého (nepřímého) předmětu sjednaného plnění se uplatní odpovědnost za vady. V případě újmy vzniklé následkem vadně poskytnutého plnění se uplatní odpovědnost za škodu (např. stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 1988, sp. zn. Cpj. 39/88, uveřejněné pod č. 12/1989 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2003, sp. zn. 25 Cdo 270/2001, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 4. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1849/2001, uveřejněný pod č. 34/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1618/2001, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2005, sp. zn. 25 Cdo 1612/2004, uveřejněný pod č. 17/2007 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).
36. Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 16. 6. 2009, sp. zn. 25 Cdo 1619/2007, dále vysvětlil, že „není

významné, zda předmětem díla zhotovitele byla celá věc nebo jen její součást, a není vyloučena náhrada za škodu, jež v důsledku vady vznikla na věci, která sama byla předmětem díla. Rozlišovat je však třeba, zda je požadováno odstranění pouze samotné vady věci nebo náhrada za újmu vzniklou z této vady. Stále totiž platí zásada, že újma, která vznikla následkem vady, za niž odpovídá zhotovitel díla, se odškodňuje v rámci odpovědnosti za škodu.“ Důvod odchytil se od tohoto závěru, který se prosadí i v poměrech obchodněprávní úpravy účinné do 31. 12. 2013, jak vyplývá z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2017, sp. zn. 23 Cdo 4255/2017, dovolací soud nenachází.

37. Přestože si byl odvolací soud vědom rozhodovací praxe dovolacího soudu, která odlišuje práva z odpovědnosti za vady a z odpovědnosti za škodu (v této souvislosti poukázal na rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1618/2001, ze dne 25. 6. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2247/2007, a ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 23 Cdo 4379/2008), neaplikoval ji na poměry posuzované věci přílehavě. Kromě toho, že poukázal na rozhodnutí, jejichž skutkový základ není srovnatelný s posuzovanou věcí [následek jednání (vady) se nedotýkal samotného díla zhotovovaného tímtež zhotovitelem], jejich (obecně aplikovatelné) závěry si nesprávně vykládá. Závěry, které dovolací soud v těchto rozhodnutích uvedl, neodporují závěrům, na nichž stojí judikatura zmíněná výše (viz zejména bod 35 rozsudku). Vzájemně souzní, což se týká i rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 16. 6. 2009, sp. zn. 25 Cdo 1619/2007, jenž odvolací soud zcela přehlíží, včetně judikatury, která na něj navazuje, ačkoliv právě v tomto případě se jedná o věc, jejíž skutkový základ je srovnatelný s posuzovanou věcí [skutkový základ v tam posuzované věci (ve vztahu k zhotovitelce, která zhotovila celou stavbu) spočíval v nesprávně (nedostatečně) provedené hydroizolaci stavby, která byla příčinou pronikání vody do objektu, přičemž důsledkem opakovaného zaplavení sklepních prostor bylo promáčení (poškození) zdiva, vzednutí podlah a růst plísní].

38. Z hlediska následku je podstatná újma, která je vymezena skrze konkrétní práce, jichž se uplatněný peněžitý nárok (jeho dílčí část) týká.

39. Žalobce v žalobě doručené soudu dne 31. 3. 2014 vymezil následek tak, že důsledkem vady díla došlo k vzednutí podlah a k dalšímu poškození sportovní haly, jehož rozsah specifikoval zprostředkovaně odkazem na listinu, a to projektovou dokumentaci obsahující položkový výčet a ocenění prací nezbytných k „opravě podlah v objektu“, což lze v této věci akceptovat (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2003, sp. zn. 29 Cdo 1089/2000, ze dne 15. 7. 2008, sp. zn. 29 Cdo 742/2006, uveřejněný pod č. 38/2009 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, a ze dne 15. 5. 2008, sp. zn. 21 Cdo 2725/2007). Taktéž pro úvahu, zda podáním ze dne 8. 11. 2019 žalobce skutkový základ věci změnil, bylo na odvolacím soudu, aby se zvláště zaměřil na újmu, skutkově vymezenou skrze konkrétní práce, které se dílčí části peněžitého nároku b) týkají. Tedy, zda projektová dokumentace neobsahuje ve svém výčtu práce, kterými má být odstraněna samotná vada díla (ocelárenská struska použitá k zásypu). Přitom je nerozhodné (při existenci dalších právně relevantních skutkových tvrzení vyplývajících z § 564 ve spojení s § 436 až § 441 obch. zák.), jak žalobce tento případný nárok právně posoudil.

40. Nezabýval-li se odvolací soud tímto hlediskem, neměl případnou změnu skutku s čím ani srovnat.

41. Způsob, jakým žalobce vyčíslil uplatněný nárok b), zda pomocí nákladů na odstranění vzniklého poškození, jak tomu učinil v žalobě, nebo jako rozdíl mezi hodnotou díla bez vady a hodnotou s vadou, k němuž přistoupil v podání ze dne 8. 11. 2019, sám o sobě pro posouzení totožnosti následku není významný. Skutek je u nároku na náhradu škody vymezen jednáním (porušením smluvní povinnosti provést dílo řádně, tj. bez vad) a následkem, tj. způsobeným poškozením stavby (vyduté podlahy, popraskaná dlažba, příčky atd.). Nikoliv způsobem (metodou) vyčíslení výše škody. Z tohoto hlediska je nepodstatný i časový posun k okamžiku změny žaloby, neboť stále je vázán k vyčíslení výše. Platí to tím spíše, pokud toto podání odvolací soud posoudil zcela izolovaně a formalisticky, aniž by zohlednil dosavadní průběh řízení, zejména žalobci tlumočený závěr odvolacího soudu (viz

bod 2 rozsudku), z něhož vyplýval náhled odvolacího soudu, jak má být výše nároku b) vyčíslena, na což žalobce, jak výslovně uvádí, reagoval podáním ze dne 8. 11. 2019.

42. Také v podání ze dne 8. 11. 2019 je skutkově újma vymezena zprostředkovaně. Pro zachování totožnosti následku je nezbytné, aby rozsah skutkového vymezení újmy byl shodný. Jinak vyjádřeno, rozsah újmy vymezené v žalobě zprostředkovaně projektovou dokumentací se musí shodovat s rozsahem újmy skutkově vymezené (a hodnocené) ve znaleckém posudku, který byl podkladem pro podání ze dne 8. 11. 2019 [v těch bodech poškození stavby, kde se projektová dokumentace bude shodovat se znaleckým posudkem, se o změnu žaloby jednat nemůže, ta by v úvahu přicházela pouze tehdy, pokud by prostřednictvím znaleckého posudku bylo uplatněno poškození jiné (další)]. V procesním právu totiž platí tzv. teorie projevu vůle. Tu vystihuje závěr vyjádřený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2003, sp. zn. 29 Odo 649/2001, uveřejněném pod č. 11/2006 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, na něž se v podrobnostech odkazuje a podle kterého: „Každý procesní úkon je nutno posuzovat podle toho, jak byl navenek projeven, nikoliv podle toho, jestli mezi projeveným procesním úkonem a vnitřní vůlí jednatelů je skutečný souhlas. Ani podstatný omyl účastníka mezi tím, co procesním úkonem projevili, a tím, co jím projevit chtěli, nemá na procesní úkon a jeho účinnost žádný vliv“. To, že žalobce zamýšlel změnit pouze způsob vyčíslení nároku b), by bylo vedlejší, bez vlivu na určení rozsahu újmy.

43. Nezahrnul-li odvolací soud do své úvahy, na jejímž základě dospěl k závěru, že žalobce podáním z 8. 11. 2019 změnil skutkový základ věci, také oba tyto aspekty, je právní posouzení věci neúplné, a tudíž nesprávné.

44. Protože rozhodnutí odvolacího soudu v rozsahu částky 12 296 222,38 Kč s příslušenstvím spočívá na nesprávném právním posouzení věci, a nejsou dány podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání, pro zamítnutí dovolání nebo pro změnu rozsudku odvolacího soudu, Nejvyšší soud bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) rozsudek odvolacího soudu v tomto rozsahu zrušil (včetně závislých výroků o nákladech řízení) a věc v tomto rozsahu vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušování řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)